

DAN SPOMINA - V Rižarni se je odvijala slovesnost šolskega ministrstva in združenja italijanskih judovskih skupnosti

»Tudi jaz sem Jud in Cigan, Slovan, homoseksual in partizan«

Prisotni številni učenci in dijaki, verski in politični predstavniki z ministrom Fioronijem na čelu

Učenci tržaške in rimske judovske šole so pozorno prisluhnili številnim posegom (levo), minister Fioroni pa nastopu Tržaškega partizanskega pevskega zbora Pinko Tomažič (desno)

KROMA

Na kraju, kjer je nekoč stala krematorijska peč, je na koncu včerajnjega dovoljne sta spominsko drevo. Lepenkasto, a vendar lepo, košato drevo, ki je zraslo iz bodeče žice in postal simbol letosnjega dneva spomina. Pod njim so ležali kamni različnih barv in oblik ter sveče: vsem žrtvam Rižarje v spomin.

Rižarna je včeraj gostila osrednjo proslavo, ki sta jo italijansko ministrstvo za šolstvo in zveza italijanskih judovskih skupnosti (Ucei) namenila šolski populaciji. Ob prisotnosti ministra Giuseppeja Fioronija, verskih in institucionalnih predstavnikov, predvsem po številnih otrok in mladostnikov (med katerimi so bili tudi dijakinje in dijaki petih razredov liceja Prešeren), je jutro minilo v znamenju spoštljivega spomina na vse, ki so za visokimi zidovi tržaške Rižarne našli trpljenje in smrt. A tudi v znamenju jasne in glasne obvezne, da se tovrstna grozodejstva ne smejo več ponoviti. Od tu tudi obljuba šolskega ministra, da bodo s prihodnjim šolskim letom stopili v veljavno novi izobraževalni programi: v tretji srednji bo do takoj dijaki spoznavali izključno zgodovino 20. stoletja, v prvi vrsti šoah in totalitarne režime. Od tudi odločitev, naj nagrajevanje vsedržavnega natečaja Mlađi se spominjajo šoah poteka v tržaški Rižarni: »Mlađi morajo nujno spoznati kraje italijanske sramote. Tu smo, da še enkrat prosimo odpuščanja in se še enkrat sramujemo svoje preteklosti: ne samo zato, ker so italijanski politiki pred sedemdesetimi leti izglasovali rasne zakone, ampak ker so jih številni odvetniki, sodniki, zdravnični sprejeli in izvajali.« Tudi tako skuša ministrstvo zajeziti izredno stanje, ki po Fioronijevem mnenju vlada na vzgojnem področju: »Relativiziranje, tako značilno za današnji čas, vodi v izgubo vrednot; starši smo vse bolj nesposobni vzgajati svoje otroke, naša šola pa želi spodbuditi iskanje resnice, preučevanje dejstev, spoštljivo soočanje.«

Včerajšnje slovesnosti so se udeležile številne javne osebnosti, v prvi vrsti predstavniki političnega in verskega življenja. Učencem in dijakom iz raznih krajev Italije je svoj pozdrav najprej prinesel tržaški župan Roberto Dipiazza; izrazil je zadovoljstvo, da je Trst stopil na pot sožitja, ki ga bo popeljalo v evropsko bodočnost. Rižarna pa ostaja ena najtemnejših strani naše zgodovine, ki je neizbrisno umazala tudi takratni italijanski politični razred. Predsednica Pokrajine Trst Maria Teresa Bassa Poropat je mlaže poučila, da je bil Trst dolga obdobja kraj spoštljivega sobivanja različnih veroizpovedi in narod-

nosti: dvajsetletno fašistično obdobje je zaostriло spor s slovensko avtohtono skupnostjo, rasni zakoni so Jude povsem izločili iz javnega življenja. »Kot je zapisal Primo Levi: vse to se je res zgodilo. Sožitje, toleranca, posluh do bližnjega niso samo po sebi umetni elementi civilnega življenja, ampak vrednote, ki jih moramo gojiti in ščititi. Tudi vaša zasluga bo, če se bo spomin spremenil v živ nauk in opomin za bodočnost.« Predstavnik tržaške judovske skupnosti Enzio Volli je za las ušel tragični izkušnji koncentracijskega taborišča. Med včerajšnjo slovesnostjo pa se je spomnil tistih, ki so zaradi svojega judovskega, romskega ali slovanskega porekla ostali žrtve krutega nacifašističnega stroja. »Ampak med temi kamni in zavestjo o tej krematorijski peči, se je rodila tudi italijanska ustava,« je še dejal Volli in opozoril, da mora biti naš spomin kamnit kot je kamnita Rižarna, kajti »lahko odpustimo, a razumeti in pozabiti ne moremo«. Alessandro De Lisi, predstavnik zveze italijanskih pokrajin (Upi), ki je bila včeraj na obisku v Trstu: »Samo ko bomo sposobni izjaviti, tudi jaz sem Jud, cigan, homoseksual, Slovan in partizan, bomo lahko začeli graditi tisto Evropo, ki se je rodila minutno po osvoboditvi Rižarne in srodnih koncentracijskih taborišč.«

V imenu deželnega predsednika

Riccarda Illyja je spregovoril odbornik za šolstvo Roberto Antonaz. Ob ogorčenju nad holokavstom, ki predstavlja zaradi svoje načrtnosti in strahotnih dimenzij edinstven primer v človeški zgodovini, se je spomnil vseh, ki so se uprli nacifašizmu. »Danes je Furlanija-Julijska krajina model sožitja, zavedamo pa se, da je razsistem prikrita infekcija, ki marsikoga prisili, da v tujcu vidi sovražnika. Samo izvesti o temnih plateh zgodovine, se rojevajo demokracija, svoboda in človeško dobrostanovo.«

Po pozdravu predsednika združenja italijanskih judovskih skupnosti Renza Gattegne, ki je izrazil upanje, da je šoah sestavni del človeške zgodovine in da bi Rižarna ostala lepo urejen spomenik državnega pomena, sta z ministrom Fioronijem nagrađila zmagovalce natečaja Mlađi se spominjajo shoah, na katerem je sodelovalo petnajst tisoč študentov. Med osnovnolškolci so zmagali učenci petih razredov šole Micheloni iz Aulle (Toskana), med srednješolci gledališka skupina šole Ceccardo iz kraja Ortonovo (Ligurija), med višješolci pa dijaki umetnostnega liceja Mengaroni iz Pesara (Marke).

Verska obreda v spomin na žrtve Rižarne sta vodila tržaški rabin in škof, za primerno glasbeno kuliso občuteni, a nedvomno predolgji slovesnosti, pa sta pos-

krbela združeni zbor judovskih osnovnih šol iz Rima in Trsta ter Tržaški partizanski pevski zbor Pinko Tomažič, ki je bil po dolgih letih ponovno uredno povabljen v Rižarno. In tako je naposled na ploščadi, kjer je nekoč stala srljiva peč, izzvenela tudi otočna Auschwitz. Na prostornem dvorišču se je marsikdo pridružil petju partizanskega zboru: med njimi je bil tudi minister Fioroni ...

Poljanka Dolhar

Tržaški partizanski pevski zbor Pinko Tomažič med včerajšnjim nastopom v Rižarni. Pevci vabijo danes vse, naj se jim pridružijo na tradicionalni Bakladi spomina, miru in sožitja, ki bo ob 17.30 krenila izpred stadiona Grezar proti Rižarni; tu se bo zbor s pesmijo poklonil spominu žrtv taborišča.

KROMA

Jutrišnji program

Svečanosti ob jutrišnjem dnevu spomina na žrtve holokavsta se bodo začele že ob 8.30, ko bodo predstavniki združenja policistov na pročelju koronejskega zapora odkrili obeležje v spomin na »italijanskega Schindlerja« Giovannija Palatuccija. Ob 9.15 bo od tod krenil tih sprevod bivših deportirancev do železniške postaje, kjer bo ob 10. uri krajša slovesnost ob plošči, ki spominja na prisilne odhode v nacistična taborišča.

Osrednja svečanost bo ob 11. uri v Rižarni, kjer se bodo zbrali predstavniki civilne, vojaške in verske oblasti, predstavniki bivših deportirancev in političnih preganjencev, partizanov, združenj borcev in drugi. Ob verskih obredih bosta imela glavno besedo tržaški župan Roberto Dipiazza oz. dolinska županja Fulvia Premolin.

Ob 17. uri bodo predstavili publikacijo Angela Picariella »Capuozzo, accorta questo ragazzo. La vita di Giovanni Palatucci.« Ob avtorju bosta prisotna tudi novinarja Toni Capuozzo in Fabiana Martini.

V gledališču Miela bodo ob 15. uri predvajali film Chucka Olina o židovski brigadi Nelle nostre stesse mani, ob 16.30 pa bo na vrsti multimedija predstava v spomin na glasbenice iz Auschwitza. V dvorani Tripovich pa bo ob 18. uri nastopil orkester tržaškega gledališča Verdi. V muzeju židovske skupnosti Carlo in Vera Wagner pa je na ogled razstava v spomin na Ano Frank.

RUSIJA-SRBIJA - Ruski predsednik sprejel svojega srbskega kolega

Putin zagotovil podporo Tadiću pri reševanju vprašanja Kosova

Podpisali sporazum, po katerem se bo Srbija priključila na novi plinovod Južni tok

MOSKVA - Ruski predsednik Vladimir Putin je srbskemu kolegu Borisu Tadiću ob robu podpisa energetskega sporazuma, po katerem se bo Srbija priključila na novi plinovod Južni tok, včeraj v Moskvi zagotovil, da odločno nasprotuje enosranski razglasitvi neodvisnosti Kosova.

"Med pogovori na srečanju sem ponovno potrdil, da Rusija kategorično nasprotuje enosranski razglasitvi neodvisnosti (Kosova)," je novinarjem povedal Putin in dodal, da bi "to lahko povzročilo resno škodo celotnemu sistemu mednarodnega prava in bi imelo negativne posledice tako za Balkan kot tudi svet".

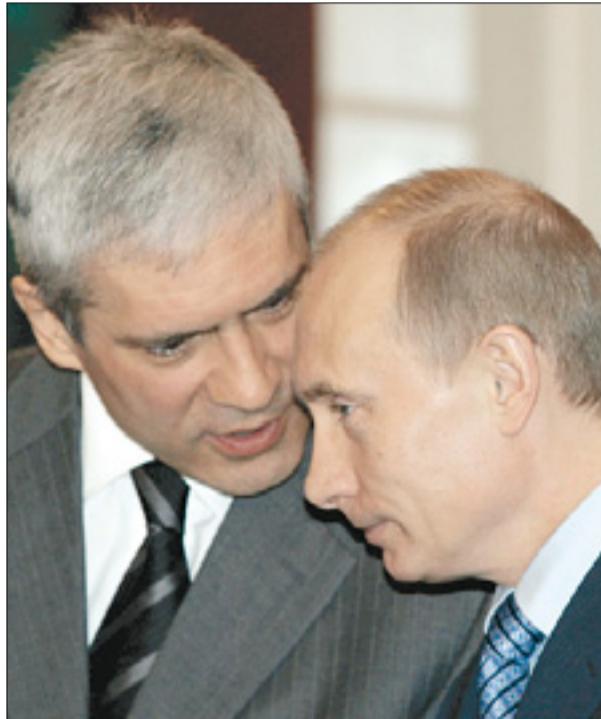
Tadić, ki ga je na obisku v Rusiji spremljal srbski premier Vojislav Koštunica, se je Putinu zahvalil za podporo pri reševanju kosovskega vprašanja. "Srbija se ne bo nikoli odpovedala ohranitvi zemeljske celovitosti," je povedal Tadić in dodal, da je "Srbija vedno priznala na kompromis".

Srbija in Rusija sta včeraj podpisali tudi energetski sporazum, po katerem se bo Srbija priključila na novi plinovod Juž-

ni tok, ki bo Rusijo povezoval z južno Evropo. Sporazum tudi predvideva, da bo ruski plinski gigant Gazprom preko svoje hčerinske družbe Gazprom Neft kupil 51 odstotkov največje srbske nafne družbe Naftne industrije Srbije (Nis).

Ceno, za katero je Gazprom kupil večinski delež Nisa, ob podpisu pogodb ni so razkrili. Sporazum naj bi predvideval tudi gradnjo velikih plinohramov v mestu Banatski dvor na severu Srbije in gradnjo plinskega omrežja v Srbiji. Ruski časopis Komersant je ob tem v članku "Plin v znamenje za Kosovo" zapisal, da si je Beograd uspešno zagotovil podporo Rusije pri reševanju kosovskega vprašanja, potem ko je zlahka pristal na energetski sporazum.

Za razliko od Rusije pa so ZDA in več evropskih držav pripravljene podpreti enosransko razglasitev neodvisnosti Kosova. Kosovski premier Hashim Thaci je v četrtek po srečanju z visokim zunanjopolitičnim predstavnikom EU Javnerjem Solanom v Bruslju napovedal, da je razglasitev neodvisnosti Kosova vprašanje nekaj dni. (STA)

Boris Tadić (levo)
in Vladimir Putin

ANSA

OBISK - Generalni sekretar ZN v Sloveniji

Janša in Ban tudi o misiji EU na Kosovu

LJUBLJANA - Generalni sekretar ZN Ban Ki Moon in premier Janez Janša, predsedujoči Svetu EU, sta se včeraj na Brdu pri Kranju pogovarjala o skupnih prioritetah ZN in EU v času slovenskega predsedovanja, med drugim tudi o Kosovu. Janša je po pogovorih ocenil, da resolucija VS ZN 1244 predstavlja pravno podlago za napotitev misije EU na Kosovo.

"EU trdno verjame, da je namesitev misije na Kosovu v skladu s pravno podlago, ki jo daje resolucija 1244. Morda ni popolna pravna podlaga, a je pravna podlaga," je poudaril premier. Ob tem je spomnil, da so podobne razprave o pravni podlagi za intervencijo potekale pred več kot desetletjem v zvezi z BiH, medtem ko so razpravljali, da je bilo na tisoče ljudi ubitih.

Resolucija 1244 govori o situaciji, ki se je v minulih letih že v veliki meri spremenila. Med drugim resolucija ne omenja Srbije, ampak le Zvezno republiko Jugoslavijo, je spomnil Janša.

BAN KI MOON
Kot je poudaril, se lahko sedaj "obniamo kot odgovorni faktorji, ali pa gledamo podrobnosti in nikoli ne prideamo do konca".

Generalni sekretar je opozoril, da status quo na Kosovu verjetno ni vzdržen, če bo zastoj še trajal, pa se lahko začne dogodki na terenu razvijati z lastno dinamiko in v smeri, ki si je morda ne bi želeli. Njegova glavna odgovornost je zaščititi življenja ter ohraniti mir, varnost in stabilnost na Kosovu, v regiji in širše, je poudaril Ban. (STA)

ŠPANIJA

Vlada zahteva ukinitve dveh strank v Baskiji

MADRID - Španska vlada je pooblastila svoje odvetnike, da na vrhovnem sodišču sprožijo postopek za prepoved dveh strank blizu Batasuni, političnemu krilu baskovske separatistične organizacije Eta, je po seji vlade včerajšnji sporočila namestnika španskega premiera Maria Teresa Fernandez de la Vega. Vlada bo tako skušala dosegiti prepoved baskovske nacionalistične akcije (ANV) in Komunistične stranke baskovskih dežel (PCTV), da bi jim preprečila kandidaturo na splošnih volitvah, ki bodo 9. marca.

Batasuna je prepovedana že od leta 2003, ker se ne želi ograditi od nasilja in pretrgati svojih povezav z Eto. Slednjo krivijo za smrt najmanj 800 ljudi v zadnjih 40 letih. Španski premier Jose Luis Rodriguez Zapatero je proti Eti tudi sicer uvedel zelo ostro politiko, potem ko je junija lani preklicala 15 mesecev trajajoče premirje. (STA)

LIBANON - Spet atentat v državi, ki preživila eno najhujših kriz v svoji zgodovini

V eksploziji bombe v Bejrutu štirje mrtvi, med njimi obveščevalec notranjih varnostnih sil

Prizorišče atentata takoj po eksploziji

BEJRUT - V eksploziji avtomobila bombe v krščanski četrti Bejruta so včeraj dopoldne umrli štirje ljudje, več pa je bilo ranjenih. Med ubitimi je tudi obveščevalec notranjih varnostnih sil (ISF), je za francosko tiskovno agencijo AFP povedal predstavnik libanonskih varnostnih sil.

Avtomobil bomba je eksplodiral nekaj po 9. uri po srednjevropskem času v bližini nadvoza avtoceste v Hazmijehu in območju, kjer se nahaja veliko poslovnih zgradb. Med ubitimi v napadu sta bila 31-letni član ISF Wisam Eid in njegov telesni stražar, 38 ljudi pa je bilo ranjenih. Devet so jih odpeljali v bolnišnico, je za AFP povedal predstavnik varnostnih sil.

"Eid je bil ključen član ISF, vključen pa je bil tudi v mnogo preiskav bombnih napadov v Libanonu. Vključen je bil v občutljive preiskave, to je za nas velika izguba," je povedal predstavnik libanonskih oblasti. Eid je preiskoval veliko bombnih napadov, za katere v veliki meri obtožujejo Sirijo.

Mubarak bi posredoval

KAIRO - Egiptovski predsednik Hosni Mubarak je izrazil pripravljenost, da bi klub izraelskih blokadi območja Gaze gostil pogovore med palestinskim gibanjem Hamas in Fatah. Prebivalci Gaze pa se na drugi strani upravo zaprtju meje med Gazo in Egiptom. "Zavedamo se kritične situacije in njenih posledic, zato smo pripravljeni pomagati z nasveti. Povedali smo, da je Egipt pripravljen gostiti pogovore med palestinskim gibanjem Hamas in Fatah," je Mubarak povedal za tečnik al-Esboa. Egipt ni sodeloval v prepriah med Palestinci in se v takšne konflikte ne bo vključeval, vendar je bil vedno pripravljen "pomagati blažiti bolečino palestinskih bratov," je še dodal Mubarak.

Egiptovske oblasti so medtem včeraj ob 14.00 po srednjeevropskem času znova zaprle mejo med Gazo in Egiptom. Prebivalci Gaze so se temu uprli in del omenjenega zidu znova prebili, tako da so lahko mnogi prečkali mejo. Egiptovska policija ob omenjenem incidentu ni posredovala, vendar pa je pred tem prebivalcem Gaze preprečila prehod v Egipt skozi največjo odprtino v obmejnem zidu, ki so jo skrajneži v noči na sredu povzročili z eksplozijo v obmejnem mestu Rafa.

Gospodarska stimulacija

WASHINGTON - Kongresni voditelji republikanske in demokratske stranke so v četrtek uspeli doseči dogovor o podrobnostih stimulacijskega paketa za pospešitev gospodarske rasti oziroma preprečitev izbruhu recesije. Posamezniki in družine bodo tako dobili nazaj od države med 300 do 1200 dolarjev. Predsednica predstavnškega doma kongresa Nancy Pelosi je dejala, da ni povsem zadovoljna z dogovorom, vendar pa naj bi bilo najpomembnejše to, da bodo ljudje dobili denar in če to ne bo dovolj, ga bodo kasneje dobili še več. Vodja republikanske manjšine John Boehner iz Ohio, pa je dejal, da so sedaj dokazali, da je v Washingtonu mogoče sprejemati kompromise. Dogovor je pozdravil tudi predsednik ZDA George Bush. Stimulacijski paket bo proračun stal 100 milijard dolarjev v davčnih vratilih posameznikom in družinam ter še 50 milijard dolarjev v davčnih olajšavah za podjetja, večinoma za večje investicije. Češki naj bi šli na pošto junija, pri čemer bo 300 dolarjev dobil vsak, ki je lani prijavil najmanj 3000 dolarjev dohodka. Vsi preostali posamezniki bodo dobili po 600 dolarjev, poročeni pari do 1200 dolarjev in za vsakega otroka še 300 dolarjev po glavi. Posamezniki, ki zaslužijo več kot 75.000 dolarjev na leto oziroma poročeni pari, ki zaslužijo več kot 150.000, pa bodo dobili manj denarja, najbogatejši pa nič. Prejemniki naj bi denar potrosili in tako zagnali gospodarsko rast, s tem pa tudi pomagali zapolnitvi večjo proračunsko luknjo.

BAMIR TOPI

lotne mednarodne skupnosti," je pojasnil in dodal, da Albanija trenutno gradi tudi cesto čez gorato mejo območje, ki bo Kosovo povezala z albanskimi pristanšči.

Kasneje je Topi v kosovskem parlamentu pojasnil, da Albanija neodvisnost pokrajine podpira predvsem zato, ker je to edini način za vzpostavitev miru na nemirnem Balkanu. "V Albaniji smo prepričani, da je samo neodvisno, demokratično in proevropsko naravnano Kosovo znotraj sedanjih meja predpogoji za prekinitev težke zgodovine naše regije," je dejal v govoru. (STA)

